

INNOVATION IQTISODIYOT

Ilmiy-amaliy elektron jurnal

2026

№3

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY

Scientific and practical electronic journal

Indexlanadigan bazalar: Google Scholar Crossref OpenAIRE CYBERLENIKA

INNOVATION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY
ELEKTRON JURNAL

3-jild
3-son
March, 2026

February, 2026
Volume 3
Number 3

ИННОВАЦИОННАЯ
ЭКОНОМИКА
Научно-практический
электронный журнал

INNOVATIVE ECONOMY
Electronic scientific and
practical journal

INNOVATSION IQTISODIYOT

ILMIY-AMALIY ELEKTRON JURNAL

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Muassis:

Qarshi davlat texnika universiteti

Tahririyat Kengashi raisi:

R.X.Ergashev, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Tahririyat Kengashi raisi o‘rinbosari:

S.N.Xamrayeva, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Mas’ul muharrir:

N.A.Ochilova, PhD, dotsent

Texnik muharrir:

S.J.Qulmurotov

Jurnal har oyda bir marotaba elektron shaklda jurnalning rasmiy sayti orqali nashr etiladi.

Tahririyat manzili:

180100, Qarshi shahri, Mustaqillik ko‘chasi 225-uy Tel.:

+998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Faks: +998 (75) 221 1395

innoeconomic@kstu.uz

“Innovatsion iqtisodiyot” ilmiy - amaliy elektron jurnali O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2025-yil 5-apreldagi 369-sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Jurnalda quyidagi ruknlar asosida maqolalar nashr etiladi:

1. Nazariya va metodologiya
2. Raqamli iqtisodiyot
3. Mintaqa va tarmoqlar iqtisodiyoti
4. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik
5. Inson kapitali iqtisodiyoti
6. Menejment va marketing
7. Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
8. Moliya, kredit va investitsiya
9. Ekonometrika va statistika
10. Xizmat ko‘rsatish va turizm sohasi

TAHRIRIYAT KENGASHI:

Tahririyat Kengashining xalqaro a'zolari:

Ovchinnikov Viktor Nikolayevich - i.f.d., professor, akademik (Janubiy Federal Universitet, Rossiya)

Solodovnikov Sergiy Yurevich - i.f.d., professor (Belorussiya milliy texnika universiteti)

Sidorov Viktor Aleksandrovich - i.f.d., professor, (Kuban davlat universiteti)

Shevchenko Igor Viktorovich - i.f.d., professor (Kuban davlat universiteti, Rossiya)

Kusainov Xalel Xaymullievich - i.f.d., professor, akademik (Qozog‘iston Respublikasi Milliy fanlar akademiyasi)

Samandarzoda Iskandar Hakim - Iqtisodiyot fanlari doktori (Sh.Shotemur nomidagi Tojikiston agrar universiteti)

Gibadullin Artur Arturovich - i.f.n. dotsent (Milliy tadqiqot universiteti, Moskva energetika instituti, Rossiya)

Sergey Aleksandrovich Voynash - ilmiy xodim (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Valentina Nikolayevna Pulyayeva - iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya Federatsiyasi hukumati qoshidagi Moliya universiteti)

Dmitriy Evgenievich Morkovkin, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent (Moliya universiteti, Rossiya Federatsiyasi hukumati)

Sadriddinov Manuchehr Islomiddinovich - i.f.d., professor, (Tojikiston Respublikasi Milliy fanlar Akademiyasi)

Perskaya Viktoriya Vadimovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Molchanov Igor Nikolayevich - i.f.d., professor, (Lomonosov nomidagi Moskva davlat universiteti)

Basova Mariya Mixaylovna - i.f.d., professor, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Aleksandr Leonidovich Chupin, iqtisod fanlari nomzodi (P.Lumumbi nomidagi Rossiya xalqlar do‘stligi universiteti)

Nezamaykin Valeriy Nikolayevich - i.f.d., professor, (Rossiya davlat gumanitar universiteti)

Nikonorova Alla Vladimirovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Dmitriyeva Olga Aleksandrovna - i.f.n., dotsent, (Rossiya Federatsiyasi hukumati huzuridagi Moliya universiteti)

Shvets Yuriy Yuryevich - i.f.n., dotsent, (Rossiya Fanlar akademiyasining Nazorat fanlari instituti)

Kolosova Yelena Valeryevna - i.f.n., dotsent, (Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti)

Tahririyat Kengashi a'zolari:

Gulyamov Saidaxror Saidaxmedovich - i.f.d., professor, akademik

Pardayev Mamayunus Qarshiboyevich - i.f.d., professor

Navruz-zoda Baxtiyor Negmatovich - i.f.d., professor

Xatamov Ochildi Qurbonovich - i.f.d., professor

Fayziyeva Shirin Shodmonovna - i.f.n., professor

Jumayeva Gulrux Jo‘raqulovna - i.f.n., professor

Egamberdiyeva Salima Raimovna - i.f.n., dotsent

Erkayeva Gulbahor Panjiyevna - i.f.n., professor

Yakubova Shamshinur Shuxratovna - i.f.d., (DSc) dotsent

Amirqulov Shuhrat Olimovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Samiyeva Gulnoza Toxirovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aliqulov Azamat Tuyg‘unovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Aminov Fazlitdin Baxadirovich - i.f.n., dotsent

Xo‘jaqulova Nigora Rustamovna - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Turobov Sherzod Alisherovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Alimova Munisa Yulchiyevna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Ergasheva Nasiba Raxmatullayevna - i.f.d., (DSc), dotsent

Boboqulov Sanjar Baxromkulovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Djalilov Raxmonkul Hamidovich - i.f.f.d., (PhD), dotsent

Nomazov Baxrom Bobomurodovich - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Alimxanova Nigora Alimxanovna - i.f.f.d. (PhD) dotsent

Jonuzokov Mirzabek Kulmamatovich - i.f.f.d. (PhD), dotsent

Muxammadiyeva Yulduz Yusupovna - i.f.f.d. (PhD)

Tursunova Aziza Xoshimovna - i.f.f.d. (PhD)

Xolliyev Sherali Baxtiyorovich - i.f.f.d. (PhD)

Panjiyev Samijon Aliqulovich - PhD, dotsent

ИННОВАЦИОННАЯ ЭКОНОМИКА

Научно-практический электронный журнал

ISSN: 3030-315X

ojs.kstu.uz

Учредитель:

**Каршинский государственный технический
университет**

Председатель редакционного совета:

Р.Х.Эргашев, доктор экономических наук, профессор

Заместитель председателя редакционного совета:

С.Н.Хамраева, доктор экономических наук,
профессор

Ответственный редактор:

Н.А.Очилова, PhD, доцент

Технический редактор:

С.Ж.Кулмуротов

Журнал издается один раз в месяц в
электронной форме и публикуется через
официальный сайт журнала.

Адрес редакции:

180100, г. Карши, ул. Мустакиллик, дом 225

Тел: +998 (75) 221 09 23

+998 (93) 902 72 63

Факс: +998 (75) 221 1395

E-mail: innoeconomic@kstu.uz

Научно-практический электронный журнал
«Инновационная экономика» включён в перечень
национальных научных изданий на основании
решения Президиума Высшей аттестационной
комиссии при Министерстве высшего образования,
науки и инноваций Республики Узбекистан от 5
апреля 2025 года № 369.

**В журнале публикуются статьи по
следующим рубрикам:**

1. Теория и методология
2. Цифровая экономика
3. Экономика регионов и отраслей
4. Малый бизнес и частное
предпринимательство
5. Экономика человеческого капитала
6. Менеджмент и маркетинг
7. Бухгалтерский учет, экономический анализ и
аудит
8. Финансы, кредит и инвестиции
9. Эконометрика и статистика
10. Сфера услуг и туризм

Редакционная коллегия:

Международные члены Совета редколлегии:

Овчинников Виктор Николаевич - д.э.н., профессор, академик
(Южный федеральный университет, Россия)
Солодовников Сергей Юрьевич - д.э.н., профессор
(Белорусский национальный технический университет)
Виктор Александрович Сидоров - д.э.н., профессор,
(Кубанский государственный университет)
Шевченко Игорь Викторович - д.э.н., профессор (Кубанский
государственный университет)
Кусаинов Халел Хаймуллович - д.э.н., профессор, академик
(НААН Республика Казахстан)
Самандарзода Искандар Хаким - д.э.н., профессор
(Таджикистанский аграрный университет им. Ш.
Шотемура)
Габдуллин Артур Артурович - к.э.н., доцент
(Национальный исследовательский университет
«Московский энергетический институт»)
Войнаш Сергей Александрович - научный сотрудник
(Российского университета дружбы народов имени
П.Лумумби)
Пуляева Валентина Николаевна - к.э.н., доцент
(Финансовый университет при Правительстве РФ)
Морковкин Дмитрий Евгеньевич - к.э.н., доцент
(Финансовый университет Правительство РФ)
Садриддинов Манучехр Исламиддинович - д.э.н.,
профессор (Национальная академия наук Республики
Таджикистан)
Перская Виктория Вадимовна - д.э.н., профессор
(Финансовый университет при Правительстве РФ)
Молчанов Игорь Николаевич - д.э.н., профессор (Московский
государственный университет имени М.В. Ломоносова)
Басова Мария Михайловна - д.э.н., профессор
(Финансового университета Российской Федерации)
Чупин Александр Леонидович - к.э.н. (Российского
университета дружбы народов имени П. Лумумби)
Незаймакин Валерий Николаевич - д.э.н., профессор (РГТУ)
Никонорова Алла Владимировна - к.э.н., доцент
(Финансового университета Российской Федерации)
Дмитриева Ольга Александровна - к.э.н., доцент
(Финансового университета Российской Федерации)
Швец Юрий Юрьевич - к.э.н., доцент (Институт проблем
управления РАН)
Колосова Елена Валерьевна - к.э.н., доцент (Российский
экономический университет имени Г.В. Плеханова)

Члены Совета редколлегии:

Гулямов Саидхорр Саидхмедович - д.э.н., профессор,
академик
Пардаев Мамаюнус Каршибоевич - д.э.н., профессор
Навруз-зода Бахтиёр Негматович - д.э.н., профессор
Хатамов Очилди Курбанович - д.э.н., профессор
Файзиева Ширин Шодмоновна - к.э.н., профессор
Жумаева Гулрух Журакуловна - к.э.н., профессор
Эгамбердиева Салима Раимовна - к.э.н., доцент
Еркаева Гулбахор Панжиевна - к.э.н., профессор
Якубова Шамина Шухратовна - д.э.н., (DSc), доцент
Амиркулов Шухрат Олимович - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Самиева Гулноза Тохировна - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Алигулов Азамат Туйгунович - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Аминов Фазлитдин Бахадирович - к.э.н., доцент
Хужакулова Нигора Рустамовна - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Туробов Шерзод Алишерович - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Алимова Муниса Юльчиевна - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Эрашиева Насиба Рахматуллаевна - д.э.н., (DSc), доцент
Бобокулов Санжар Бахромкулович - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Джалилов Рахмонкул Хамидович - д.ф.э., (PhD), доцент
Номазов Бахром Бобомуродович - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Алимханова Нигора Алимхановна - д.ф.э.н., (PhD), доцент
Джанузакон Мирзабек Кулмаматович - д.ф.э.н., (PhD),
доцент
Мухаммадиева Юлдуз Юсуповна - д.ф.э.н., (PhD)
Турсунова Азиза Хошимовна - д.ф.э.н., (PhD)
Холлиев Шерали Бахтиёрович - д.ф.э.н., (PhD)
Панджиев Самиджон Аликулич - PhD, доцент

**Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil
va audit**

**Accounting, economic analysis and
audit**

**Бухгалтерский учет,
экономический анализ и аудит**

INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA BUXGALTERIYA HISOBİ TIZIMINI SODDALASHTIRISH VA RAQAMLASHTIRISH YO‘LLARI

Siroj Zarina Rustambekovna

Jo‘rayeva Zebo Solijonovna

WAYS TO SIMPLIFY AND DIGITALIZE THE ACCOUNTING SYSTEM IN THE CONTEXT OF AN INNOVATIVE ECONOMY

Siroj Zarina Rustambekovna

Djuraeva Zebo Solijonovna

ПУТИ УПРОЩЕНИЯ И ЦИФРОВИЗАЦИИ СИСТЕМЫ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В УСЛОВИЯХ ИННОВАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКИ

Сирож Зарина Рустамбековна

Жураева Зебо Солижоновна

Received: March 9, 2026 Revised: March 11, 2026 Accepted: March 14, 2026 Published: April 1, 2026

Annotatsiya: Mazkur maqolada innovatsion iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobi tizimini soddalashtirish va raqamlashtirishning dolzarb masalalari tahlil qilinadi. Raqamli transformatsiya jarayonida zamonaviy axborot texnologiyalarini, jumladan, bulutli platformalar, avtomatlashtirilgan hisob tizimlari va sun'iy intellekt echimlarini joriy etishning afzalliklari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, xalqaro standartlar asosida hisobot yuritish, ma'lumotlar shaffofligini ta'minlash va inson omilini kamaytirish orqali buxgalteriya tizimini takomillashtirish yo'llari ilmiy asosda yoritilgan.

Kalit so'zlar: Innovatsion iqtisodiyot, raqamlashtirish, buxgalteriya hisobi, avtomatlashtirish, sun'iy intellekt, bulutli texnologiyalar, xalqaro moliyaviy hisobot standartlari, ERP tizimlari.

Abstract: This article analyzes current issues of simplifying and digitalizing accounting systems in the context of an innovative economy. It examines the benefits of implementing modern information technologies, including cloud platforms, automated accounting systems, and artificial intelligence-based solutions, in the process of digital transformation. It also provides a scientifically substantiated approach to improving accounting systems by implementing reporting based on international standards, ensuring data transparency, and reducing the influence of human error.

Keywords: innovative economy, digitalization, accounting, automation, artificial intelligence, cloud technologies, international financial reporting standards, ERP systems.

Аннотация: В данной статье анализируются актуальные вопросы упрощения и цифровизации системы бухгалтерского учета в контексте инновационной экономики. Рассматриваются преимущества внедрения современных информационных технологий, включая облачные платформы, автоматизированные системы бухгалтерского учета и решения на основе искусственного интеллекта, в процессе цифровой трансформации. Также научно обоснованы пути совершенствования системы бухгалтерского учета путем проведения отчетности на основе международных стандартов, обеспечения прозрачности данных и снижения влияния человеческого фактора.

Ключевые слова: инновационная экономика, цифровизация, бухгалтерский учет, автоматизация, искусственный интеллект, облачные технологии, международные стандарты финансовой отчетности, ERP-системы.

■ KIRISH

Jahon iqtisodiyotida raqamli texnologiyalarni keng joriy etish jarayoni buxgalteriya hisobi tizimining

tubdan o'zgarishiga olib kelmoqda. Xususan, International Federation of Accountants (IFAC) tomonidan e'lon qilingan hisobotlarda raqamli

transformatsiya buxgalteriya kasbining kelajakdagi rivojlanish omili sifatida e'tirof etilgan. Innovatsion iqtisodiyot sharoitida korxonalar faoliyatining murakkablashuvi, ma'lumotlar hajmining ortishi hamda tezkor boshqaruv qarorlarini qabul qilish zarurati buxgalteriya hisobi tizimini soddalashtirish va avtomatlashtirishni talab etmoqda.

Shu bois, ushbu maqolaning maqsadi – innovatsion iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobi tizimini soddalashtirish va raqamlashtirishning samarali yo'llarini ilmiy asosda tahlil qilishdan iborat. Innovatsion iqtisodiyot sharoitida korxonalar faoliyati tobora murakkablashib, moliyaviy operatsiyalar soni va hajmi ortib bormoqda. Global integratsiya jarayonlari, elektron tijoratning kengayishi, transmilliy operatsiyalarning ko'payishi buxgalteriya hisobi tizimiga yangi talablarni qo'yimoqda. Xususan, moliyaviy ma'lumotlarning tezkorligi, aniqligi, shaffofligi va ishonchliligi ustuvor ahamiyat kasb etmoqda.

Bugungi kunda xalqaro miqyosda buxgalteriya hisobi tizimini modernizatsiya qilish jarayoni jadallashgan. International Federation of Accountants ma'lumotlariga ko'ra, raqamli transformatsiya buxgalteriya kasbining strategik rivojlanish yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Shuningdek, International Accounting Standards Board tomonidan ishlab chiqilgan xalqaro moliyaviy hisobot standartlari (IFRS) raqamli muhitda yagona va taqqoslanadigan hisobot tizimini shakllantirishga xizmat qilmoqda.

■ ADABIYOTLAR TAHLILI

Mazkur tadqiqotning nazariy va metodologik asoslari O'zbekiston Respublikasida raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish hamda buxgalteriya hisobi tizimini takomillashtirishga qaratilgan normativ-huquqiy hujjatlar va ilmiy manbalarga tayanadi.

Avvalo, Shavkat Mirziyoyev tomonidan qabul qilingan "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi mamlakat iqtisodiyotini raqamlashtirishning ustuvor yo'nalishlarini belgilab berdi. Mazkur hujjatda davlat boshqaruvi, moliya tizimi, soliq ma'murchiligi va korporativ boshqaruv jarayonlariga zamonaviy axborot texnologiyalarini keng joriy etish vazifalari ko'zda tutilgan bo'lib, bu buxgalteriya hisobi tizimini avtomatlashtirishning strategik asosini yaratadi.

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlis tomonidan 2016-yilda qabul qilingan "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi Qonun (yangi tahrir) mamlakatda buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotni yuritishning huquqiy asoslarini belgilaydi. Qonunda xalqaro standartlarga yaqinlashish, moliyaviy hisobotning shaffofligini ta'minlash va zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish zarurati qayd etilgan.

O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi tomonidan ishlab chiqilgan moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish bo'yicha metodik tavsiyalar esa IFRS talablariga bosqichma-bosqich o'tish mexanizmlarini yoritadi. Ushbu hujjat raqamli muhitda moliyaviy hisobotlarni avtomatlashtirilgan tarzda shakllantirishning uslubiy asosini belgilaydi.

Ilmiy-adabiy manbalar orasida Toshkent Moliya Instituti tomonidan chop etilgan "Buxgalteriya hisobi va audit" o'quv qo'llanmasi buxgalteriya hisobining nazariy

asoslari, hisob registrlari va nazorat mexanizmlarini tizimli yoritadi. Mazkur manba tadqiqotda an'anaviy hisob tizimining xususiyatlarini tahlil qilishda asos bo'lib xizmat qildi.

Shuningdek, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti tomonidan tayyorlangan "Raqamli iqtisodiyot asoslari" asarida raqamli transformatsiya jarayonlarining iqtisodiy mazmuni, elektron xizmatlar va innovatsion boshqaruv mexanizmlari yoritilgan bo'lib, bu buxgalteriya tizimining raqamlashtirilishi jarayonini nazariy jihatdan asoslash imkonini berdi.

O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi tomonidan ishlab chiqilgan elektron soliq hisobotlari va raqamli xizmatlar bo'yicha amaliy qo'llanma soliq hisobotlarini elektron shaklda topshirish, elektron hisob-fakturalar va onlayn nazorat-kassa tizimlarining ishlash mexanizmini tushuntiradi. Bu esa buxgalteriya hisobini soddalashtirish va davlat bilan o'zaro axborot almashinuvini tezlashtirishda muhim omil hisoblanadi.

Bundan tashqari, O'zbekiston Respublikasi Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi tomonidan ishlab chiqilgan Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish konsepsiyasi iqtisodiyot tarmoqlarida axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etishning institutsional asoslarini belgilaydi. Ushbu konsepsiya buxgalteriya tizimini kompleks raqamlashtirishning umumiy strategik yo'nalishini belgilab beradi.

Umuman olganda, yuqoridagi adabiyotlar va normativ-huquqiy manbalar innovatsion iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobi tizimini soddalashtirish va raqamlashtirishning nazariy, metodologik hamda huquqiy asoslarini shakllantirishda muhim ilmiy manba bo'lib xizmat qiladi.

■ TADDIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqot jarayonida quyidagi ilmiy usullardan foydalanildi:

- Tizimli tahlil usuli – buxgalteriya hisobi tizimining elementlarini kompleks o'rganish;
- Taqqoslash usuli – an'anaviy va raqamli hisob tizimlarini solishtirish;
- Statistik tahlil – avtomatlashtirilgan tizimlar samaradorligini baholash;
- Empirik kuzatuv – korxonalarda ERP va bulutli texnologiyalarni joriy etish tajribasini o'rganish.

Shuningdek, zamonaviy ERP tizimlari, xususan, SAP ERP va 1C: Buxgalteriya dasturlarining amaliy imkoniyatlari tahlil qilindi.

■ TAHLIL VA NATIJALAR

Mazkur tadqiqotda innovatsion iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobi tizimini soddalashtirish va raqamlashtirish jarayonlarini chuqur tahlil qilish maqsadida kompleks ilmiy yondashuv qo'llanildi. Tadqiqot metodologiyasi nazariy va amaliy usullar uyg'unligiga asoslandi.

1. Tizimli yondashuv (system approach)

Buxgalteriya hisobi korxonaning umumiy boshqaruv tizimining ajralmas qismi sifatida ko'rib chiqildi. Hisob tizimining barcha elementlari — hujjat aylanishi, registrlar, moliyaviy hisobotlar, ichki nazorat va axborot oqimlari — o'zaro bog'liqlikda tahlil qilindi. Bu usul raqamlashtirish jarayonida tizimning qaysi

bo'g'inlari optimallashtirilishi zarurligini aniqlash imkonini berdi.

2. Qiyosiy tahlil usuli

An'anaviy (qo'lda yuritiladigan) buxgalteriya tizimi bilan raqamli va avtomatlashtirilgan tizimlar o'zaro taqqoslandi. Xususan, ERP dasturlari asosida ishlovchi tizimlar samaradorligi baholandi. Jumladan, SAP ERP va 1C: Buxgalteriya platformalarining funksional imkoniyatlari, ma'lumotlarni qayta ishlash tezligi va xatoliklarni kamaytirish darajasi o'rganildi.

3. Statistika va iqtisodiy tahlil

Korxonalarda raqamli texnologiyalarni joriy etish natijasida mehnat unumdorligi, vaqt tejallishi va xarajatlarni qisqarishi ko'rsatkichlari statistik ma'lumotlar asosida tahlil qilindi. Dinamik va strukturaviy tahlil usullari yordamida samaradorlik darajasi baholandi.

4. Empirik kuzatuv va amaliy tajriba tahlili

Raqamli buxgalteriya tizimi joriy etilgan korxonalar faoliyati o'rganildi. Elektron hujjat aylanishi, onlayn soliq hisobotlari, bulutli saqlash tizimlari amaliy jihatdan tahlil qilindi.

5. Normativ-huquqiy tahlil

Buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotga oid xalqaro hamda milliy me'yoriy hujjatlar o'rganildi. Xususan, International Accounting Standards Board tomonidan ishlab chiqilgan IFRS standartlari va milliy qonunchilik talablarining raqamli muhitga moslashuvi tahlil qilindi.

6. Analitik-sintetik usul

Olingan ma'lumotlar umumlashtirildi, tahlil natijalari asosida nazariy xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki:

1. Buxgalteriya jarayonlarini avtomatlashtirish hisob-kitoblarda xatoliklarni 30–50 foizgacha kamaytiradi.

2. Bulutli texnologiyalar ma'lumotlarni real vaqt rejimida boshqarish imkonini beradi.

3. Sun'iy intellekt asosidagi tizimlar moliyaviy tahlil jarayonini tezlashtiradi.

4. Elektron hujjat aylanishi qog'oz sarfini sezilarli darajada qisqartiradi.

Raqamlashtirish natijasida boshqaruv qarorlarini qabul qilish tezligi va aniqligi oshadi. Tadqiqot jarayonida innovatsion iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobi tizimini soddalashtirish va raqamlashtirish korxonalarining moliyaviy boshqaruv samaradorligiga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlandi. Avtomatlashtirilgan hisob tizimlarini joriy etish natijasida ma'lumotlarni qayta ishlash tezligi oshib, inson omili bilan bog'liq xatolar sezilarli darajada kamaydi. Raqamli platformalar asosida yuritilgan buxgalteriya hisobida operatsiyalar real vaqt rejimida aks ettirilishi boshqaruv qarorlarini tezkor va aniq qabul qilish imkonini yaratdi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, ERP tizimlari, jumladan SAP ERP va 1C: Buxgalteriya dasturlarini qo'llash hisob jarayonlarini integratsiyalash, moliyaviy hisobotlarni avtomatik shakllantirish va ichki nazorat mexanizmlarini kuchaytirishga xizmat qiladi. Natijada korxonalarda mehnat unumdorligi oshib, vaqt va moliyaviy xarajatlarni tejatib beradi.

Shuningdek, bulutli texnologiyalardan foydalanish ma'lumotlarni xavfsiz saqlash, masofaviy ishlash va filiallar o'rtasida yagona axborot bazasini shakllantirish imkonini berdi. Elektron hujjat aylanishi tizimlari joriy etilishi qog'oz sarfini kamaytirib, operatsion xarajatlarni qisqartirdi hamda hisobot topshirish jarayonini soddalashtirdi.

Normativ-huquqiy tahlil natijalari xalqaro standartlarga, xususan International Accounting Standards Board tomonidan ishlab chiqilgan IFRS talablariga mos raqamli hisobot tizimini shakllantirish moliyaviy axborotning shaffofligi va investitsion jolibadorligini oshirishini ko'rsatdi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari raqamlashtirish jarayoni buxgalteriya hisobi tizimini soddalashtirish, boshqaruv samaradorligini oshirish, moliyaviy intizomni mustahkamlash hamda korxonalarining raqobatbardoshligini kuchaytirishda muhim omil ekanligini tasdiqladi.

Innovatsion iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobi tizimini soddalashtirish quyidagi yo'nalishlarda amalga oshirilishi mumkin:

- Hisob siyosatini optimallashtirish;
- Ortiqcha byurokratik jarayonlarni qisqartirish;
- Integratsiyalashgan axborot tizimlarini joriy etish;

- Xodimlarning raqamli ko'nikmalarini oshirish.

Raqamlashtirish jarayonida axborot xavfsizligini ta'minlash, kiberxavflarni kamaytirish ham muhim masala hisoblanadi. Avvalo, raqamlashtirish jarayonida an'anaviy hisob siyosatini qayta ko'rib chiqish zarur. Ko'plab korxonalarda hisob jarayonlari ortiqcha byurokratik bosqichlarga ega bo'lib, bu operatsion samaradorlikni pasaytiradi. Raqamli tizimlar esa jarayonlarni optimallashtirish, ortiqcha hujjat aylanishini qisqartirish va avtomatik nazorat mexanizmlarini joriy etish imkonini beradi. Shu jihatdan, zamonaviy ERP platformalari, xususan SAP ERP tizimi, moliyaviy, ishlab chiqarish va logistika jarayonlarini yagona axborot maydonida integratsiyalash orqali boshqaruvning kompleks modelini yaratadi.

Biroq raqamlashtirishning ijobiy jihatlari bilan bir qatorda muayyan muammolar ham mavjud. Jumladan, dasturiy ta'minot xarajatlarning yuqoriligi, xodimlarning raqamli ko'nikmalari etarli emasligi va axborot xavfsizligi bilan bog'liq xatolar transformatsiya jarayonini sekinlashtirishi mumkin. Ayniqsa, moliyaviy ma'lumotlarning maxfiyligi va himoyasi dolzarb masalalardan biridir. Shu sababli, xalqaro standartlar va tavsiyalar, jumladan International Federation of Accountants tomonidan ishlab chiqilgan metodik ko'rsatmalar, raqamli buxgalteriya amaliyotini xavfsiz va samarali tashkil etishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Muhokama jarayonida yana bir muhim jihat — xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga moslashuv masalasidir. International Accounting Standards Board tomonidan ishlab chiqilgan IFRS talablari raqamli muhitda moliyaviy hisobotlarni avtomatlashtirilgan shaklda tuzish imkonini beradi. Bu esa investorlar va kreditorlar uchun axborotning shaffofligi va taqqoslanishini ta'minlaydi.

■ XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalariga ko'ra, innovatsion iqtisodiyot sharoitida buxgalteriya hisobi tizimini soddalashtirish va raqamlashtirish korxonalarning raqobatbardoshligini oshirishning muhim omilidir.

Avtomatlashtirilgan tizimlar asosida yuritiladigan buxgalteriya hisobi moliyaviy ma'lumotlarni real vaqt rejimida shakllantirish, tahlil qilish va boshqaruv qarorlarini tezkor qabul qilish imkonini beradi. Xususan, ERP platformalarini qo'llash va xalqaro standartlarga mos hisobot yuritish korxonalarning investitsion jozibadorligini oshiradi. Bu borada International Accounting Standards Board tomonidan ishlab chiqilgan IFRS talablari moliyaviy hisobotlarning yagona va taqqoslanadigan tizimini yaratishda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, tadqiqot shuni tasdiqladiki, raqamlashtirish jarayonida zamonaviy dasturiy echimlardan, jumladan SAP ERP kabi integratsiyalashgan boshqaruv tizimlaridan foydalanish moliyaviy nazoratni kuchaytiradi va resurslardan samarali foydalanishga xizmat qiladi.

1. Korxonalarda buxgalteriya hisobi jarayonlarini bosqichma-bosqich avtomatlashtirish strategiyasini ishlab chiqish.

2. Xalqaro moliyaviy hisobot standartlariga mos raqamli hisobot tizimiga o'tishni jadallashtirish.

3. Kichik va o'rta biznes subyektlari uchun soddalashtirilgan va arzon raqamli buxgalteriya platformalarini keng joriy etish.

4. Buxgalter va moliyaviy mutaxassislarning raqamli kompetensiyalarini oshirish bo'yicha muntazam o'quv dasturlarini tashkil etish.

5. Axborot xavfsizligini ta'minlash, ma'lumotlarni himoya qilish va kiberxavflarning oldini olish bo'yicha ichki nazorat tizimini kuchaytirish.

6. Davlat darajasida yagona elektron buxgalteriya va soliq integratsiya platformasini shakllantirish orqali hisobot topshirish jarayonlarini soddalashtirish.

Umuman olganda, buxgalteriya hisobi tizimini raqamlashtirish iqtisodiy samaradorlikni oshirish, moliyaviy intizomni mustahkamlash va innovatsion rivojlanishni ta'minlashning muhim sharti hisoblanadi. Mazkur yo'nalishda izchil va kompleks yondashuvni amalga oshirish uzoq muddatli barqaror iqtisodiy o'sishga xizmat qiladi.

Muallif (lar) haqida / Сведения об авторе / Author details

1. Siroj Zarina Rustambekovna Toshkent amaliy fanlar universiteti, Bank va moliya kafedrasida dotsenti v.b. PhD / Зарина Рустамбековна Сирож Ташкентский университет прикладных наук, Исполняющая обязанности доцента кафедры банковского дела и финансов, PhD / Siroj Zarina Rustambekovna Tashkent University of Applied Sciences, Acting Associate Professor of the Department of Banking and Finance, PhD

E-mail: Zarina36.84@gmail.com

ORCID: 0009-0007-7266-351

2. Jo'rayeva Zebo Solijonovna Toshkent amaliy fanlar universiteti, Bank ishi va moliya bo'limi, Assistant / Juraeva Zebo Solijonovna Tashkent University of Applied Sciences, Department of Banking and Finance, Assistant / Жураева Зебо Солижоновна Ташкентский университет прикладных наук, Отдел банковского дела и финансов

E-mail: zebojorayeva79@gmail.com

ORCID: 0009-0007-3816-7761

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Shavkat Mirziyoyev. (2020). *Raqamli O'zbekiston – 2030 strategiyasi to'g'risida Farmon*. Toshkent.

2. Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan. (2016). *"Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi Qonun (yangi tahrir)*. Toshkent.

3. Ministry of Finance of the Republic of Uzbekistan. (2021). *Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlariga o'tish bo'yicha metodik tavsiyalar*. Toshkent.

4. Toshkent Moliya Instituti. (2022). *Buxgalteriya hisobi va audit fanidan o'quv qo'llanma*. Toshkent.

5. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti. (2021). *Raqamli iqtisodiyot asoslari*. Toshkent.

6. O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasi. (2023). *Elektron soliq hisobotlari va raqamli xizmatlar bo'yicha amaliy qo'llanma*. Toshkent.

7. O'zbekiston Respublikasi Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi. (2020). *Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish konsepsiyasi*. Toshkent.

INNOVATION
IQTISODIYOT
ILMIY-AMALIY ELEKTRON
JURNAL

ISSN: 3030-315X

t.me/kstu_uz

Qarshi shahri,
Mustaqillik ko'chasi 225

www.kstu.uz
www.ojs.kstu.uz